

Forum för demokrati och mänskliga rättigheter – rapport 8

*Om inkludering, delaktighet och områdets utveckling.
Områdesbaserad dialog Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn.*

Stadskontoret
Hållbarhetsavdelningen

Upprättad: 2024-08-16
Version: 1
Ansvarig: Sofia Rönnqvist

Malmö stad

Förord

Människor formas av platser där de lever och lär. Därför är det viktigt att Malmöbor är och känner sig delaktiga i sitt lokalområde och att de kan vara med och påverka stadens utveckling. Idag ser det dock ut att röra sig åt andra hållet, med ett minskat intresse av att göra sin röst hörd genom etablerade arenor, en minskad vilja att delta i politiska partier och ett rekordlåg valdeltagande i de allmänna valen 2022.

I Malmö tas denna utveckling på allvar och Malmöbornas intresse för delaktighet i staden har därför undersökts vidare. Malmö stads undersökning visar att ett politiskt utanförskap, att inte känna sig sedd och hörd, skapar brist på tillit, trygghet och framtidstro. En förklaring till känslan av politiskt utanförskap kan vara att medborgarna upplever att gapet mellan medborgare och politiker är stort. Med verktyg som Forum för demokrati och mänskliga rättigheter är avsikten att försöka minska det upplevda gapet. Syftet är att öka Malmöbornas delaktighet i hela staden.

I forumet har därför frågan ställts om hur Malmöborna ser på inkludering och delaktighet utifrån de områden som de bor i. Känner Malmöborna sig delaktiga och inkluderade i sin stad? Och vad behövs för att nuvarande och framtida Malmöbor ska känna sig inkluderade och som att staden är deras?

Det här är den andra rapporten och den berör Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn. Samtalen har varit givande och gett en inblick i det dagliga livet för många. Beskrivningar av området som trivsamt, tryggt och lugnt har lyfts fram – samtidigt som de utmaningar som finns har tydliggjorts och beskrivits med Malmöborna i fokus. Rapporten avslutas med flera förslag på åtgärder som Malmöborna själva formulerat. Hösten 2024 träffar forumet deltagarna igen och återkopplar hur förslagen har tagits vidare i staden.

För att Malmö ska bli en hel och hållbar stad måste Malmöborna vara och känna sig inkluderade och delaktiga i staden. Malmö måste vara alla Malmöbors stad.

Amani Loubani

Kommunalråd för demokrati och mänskliga rättigheter samt ordförande i Forum för demokrati och mänskliga rättigheter

Innehållsförteckning

Förord	2
1. Inledning.....	5
Demokrati, delaktighet och inkludering.....	5
Forum för demokrati och mänskliga rättigheter	5
Bakgrund	5
Organisation	7
Process och frågeställningar	7
Läshänvisning	8
2. CTC-arbetet	9
Lokal utveckling genom CTC-metoden.....	9
Så upplever barn och unga sin tillvaro i området.....	9
Förebyggande och främjande insatser	10
3. Metodreflektioner	12
Ansatsen	12
Materialets karaktär: några reflektioner	12
4. Röster från byarna.....	14
Temat som är gemensamma för byarna.....	14
Välmående och trivsel	14
Växtvärk.....	14
Barn och unga är trygga men stressade.....	15
Social sammanhållning.....	18

Långt mellan medborgarna, politikerna och den kommunala organisationen	20
De flesta har det bra men det finns utsatta grupper även här ..	20
Tygelsjö	21
Bunkeflostrand	22
Klagshamn	23
Konkreta förslag	24
Förslag som är gemensamma för de olika byarna.....	24
Den fysiska strukturen	24
Civilsamhälle och organisering för att utveckla området.....	25
Tygelsjö	25
Bunkeflostrand	25
Klagshamn	26
Käll- och litteraturförteckning.....	27

1. Inledning

Demokrati, delaktighet och inkludering

I 2016 års demokratiutredning "Låt fler forma framtiden" (SOU: 2016:5) konstateras det att demokratin i grunden är stark men att den politiska ojämlikheten ökar och att det finns en rad utmaningar. Exempelvis visar undersökningar att förtroendet för regeringen och riksdagen har ökat under senare år och att intresset för politik bland unga är starkt. Utmaningen består i att klyftan mellan de som deltar och de som inte deltar har vidgats. Detta visar sig inte minst i deltagandet i politiska partier och i civilsamhällesorganisationer. I utredningen konstateras det även att skiljelinjen mellan de "demokratiskt aktiva" och de "demokratiskt passiva" i stor utsträckning sammanfaller med andra sociala och ekonomiska klyftor i samhället. I Malmö visar sig dessa klyftor bland annat i skillnader mellan olika grupper när det gäller valdeltagande i både riksdags- och kommunfullmäktigeval. Exempelvis är valdeltagandet högre bland dem som har eftergymnasial utbildning än för de som har lägre utbildning. Det är även högre bland inrikes- än utrikesfödda Malmöbor.

I "Låt fler forma framtiden" lyfts det även fram att skillnaderna i delaktighet i allt större utsträckning får en rumslig och geografisk dimension när segregeringen ökar. Mellanmänsklig tillit (socialt kapital) som är en viktig grundbult för en fungerande demokrati skiljer sig också åt beroende på var människor bor. Exempelvis visar forskarna Sören Holmberg och Bo Rothstein (2022) att både den generella tilliten (tillit till människor i allmänhet) och den partikulära tilliten (tillit till de människor som bor i det egna grannskapet) är lägre bland utsatta grupper såsom arbetslösa, personer med sjuk- och aktivitetsersättning, invandrare och personer som bor i resurssvaga områden.

Forum för demokrati och mänskliga rättigheter

Bakgrund

Den 19:e december 2019 beslutade kommunfullmäktige att inrätta Forum för demokrati och mänskliga rättigheter. Kommunfullmäktige gav varje parti som har representation i fullmäktige i uppdrag att utse en ledamot till forumet. Samtidigt togs beslutet att upphäva Rådet för demokrati och trygghet. När formerna för Forum för demokrati och mänskliga rättigheter byggdes upp har

erfarenheter från tidigare satsningar inom området demokrati och mänskliga rättigheter beaktats. Det beslutades att forumet skulle utse förtroendevalda från samtliga partier som är representerade i kommunfullmäktige, att formen för såväl möten i forumet som i dialogmöten ska vara informell samt att upplägget för mötena ska vara brett i sin ansats i att beröra och utveckla demokratin och de mänskliga rättigheterna i Malmö. Det beslutades även att återkoppling skulle ske på ett strukturerat sätt till de aktörer som deltagit i dialogmötena.

Dialogmöten har genomförts på olika teman. Under hösten 2022 låg fokus på att föra samtal med representanter från Malmö stads förvaltningar utifrån följande teman: hatbrott, utsatta i nära relationer, demokrati för årsrika och vad betyder demokrati för dig? Arbetet sammanställdes i rapporten Dialogmöten 2020 -2022. Resultat och framtida utmaningar.

I ett möte som Forum för demokrati och mänskliga rättigheter genomförde i juni 2023 diskuterades hur forumets kommande upplägg skulle se ut. Det beslutades då att forumets inriktning kommer att vara en geografiskt inriktad dialog som främjar delaktighet och som fokuserar på ett område. Ambitionen var att dialogen skulle genomföras i samverkan med pågående samverkansarbeten i lokalområdet och knytas till befintliga områdesteam inom ramen för CTC-arbetet (Communities That Care), bidra till utveckling av området samt vara ett inslag i den ordinarie verksamheten. Ambitionen var även att arbetet ska resultera i områdesbaserade rapporter som skulle innehålla rekommendationer och förslag till berörd nämnd inom det aktuella området, till kommunstyrelsen och till områdesansvariga inom CTC. En mer omfattande redogörelse för det arbete som skett inom ramen för CTC beskrivs i avsnitt två.

Under hösten 2023 genomfördes en geografiskt inriktad dialog där aktörer och boende i Bellevuegården och Lorensborg fick möjlighet att komma med synpunkter på områdets utveckling. Resultaten presenterades i rapporten Forum för demokrati och mänskliga rättigheter - Rapport 7 Röster från området Bellevuegården och Lorensborg (Diarienummer STK 2023-1530).

Under våren 2024 har en geografiskt inriktad dialog genomförts i byarna Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn. Resultatet av dialogerna presenteras i föreliggande rapport.

Organisation

Dialogerna har genomförts av ett team av tjänstepersoner tillsammans med forumets politiker:

- De politiker som medverkar i forumet är kommunalrådet för demokrati och mänskliga rättigheter och forumets ordförande Amani Loubani (S) samt John Roslund (M), William Gibeck (L), Markus Jonasson Krook (C), Showan Shattack (V), Alexandra Ronkina (MP) och Magnus Olsson (SD).
- En arbetsgrupp med fyra tjänstepersoner har varit med och planerat, samordnat, genomfört och dokumenterat dialogerna. Det är en tjänsteperson från förskoleförvaltningen som är utvecklingsledare för CTC-arbetet i Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn och samt tre tjänstepersoner från stadskontoret varav en är rapportskrivaren.

Process och frågeställningar

Under våren 2024 har möten genomförts för att diskutera upplägget på, och genomförandet av, vårens dialogmöten. En plan för dialogmötena togs fram av tjänstepersoner på stadskontoret och förskoleförvaltningen i samråd med kommunalrådet för demokrati och mänskliga rättigheter.

Under våren 2024 (mars – maj) har följande dialogmöten genomförts:

- Civilsamhälle och andra aktörer verksamma i området, Stadshuset, 2024-03-19. Följande aktörer medverkade: Svenska kyrkan, LB07, Malmö stad fritidsgården Tygelsjö, Tygelsjö IK, Malmö stad fritidsgården Bunkeflostrand, MKB Fastighet, Stadsbyggnadskontoret.
- Elever och rektor på Gottorpsskolan, Bunkeflostrand, 2024-04-15.
- Trygghetsrådet på Klagshamnsskolan, 2024-04-16.
- Elever och kurator på Pilbäcksskolan, Tygelsjö, 2024-04-25.
- Hyresgästföreningen och hembygdsföreningen Bunkeflostrand gille, Bunkeflostrand, 2024-05-14.

Inom ramen för dialogerna har även kompletterande material samlats in genom samtal med Svenska kyrkan i Bunkeflostrand samt genom att skriftligt material inkommit från Byalaget i Klagshamn och IFK Klagshamn.

Det material som har samlats in genom dialogerna har återförts och kommer att återföras på följande sätt (förutom att det tillgängliggörs genom föreliggande rapport):

- Presentation vid möte med forumets politiker och deltagande aktörer från området i juni 2024.
- Rapporten är planerad att gå till beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott samt i kommunstyrelsen under hösten 2024.
- Hösten 2024 planeras ett uppföljningsmöte med forumet och de aktörer och Malmöbor som deltog vid dialogmötena under våren.

De övergripande frågeställningar som har legat till grund för samtalen i dialogerna är följande:

- Hur skulle du beskriva området?
- Vad är det vi tänker att vi (eller de vi arbetar för) behöver för att känna oss delaktiga och inkluderade i vårt område specifikt, samt i Malmö i stort?

Läshänvisning

Föreliggande rapport är upplagd på följande sätt:

- 1) Först följer en kort beskrivning av CTC-arbetet och områdesteamet samt vilka slutsatser som har kommit ur detta arbete.
- 2) Sedan följer ett avsnitt som behandlar metodreflektioner när det gäller insamling och bearbetning av den data som samlats in genom dialogerna. Den som inte är intresserad av metodfrågor kan med fördel hoppa över detta avsnitt.
- 3) I de nästkommande avsnitten följer en redogörelse för hur deltagare och aktörer som är verksamma i området uppfattar byarnas karaktär.
- 4) I slutet av rapporten samlas en rad förslag som kommit från olika aktörer och deltagare om hur byarna kan utvecklas och hur delaktigheten i området kan ökas.

2. CTC-arbetet

Lokal utveckling genom CTC-metoden

Områdesteamet bildades 2018 när Malmö stad startade ett nytt, långsiktigt systematiskt trygghetsarbete i fem lokalområden. Områdesteamet har bestått av aktörer i lokalområdet som på olika sätt arbetar med, och för, barn och unga. De lokala aktörerna har varit fritidsgårdarna i Bunkeflostrand och Tygelsjö, förskolor i Bunkeflostrand, Klagshamn och Tygelsjö, Gottorpskolan, Klagshamnsskolan, Pilbäckskolan, Ängsslättskolan och Ängsdals skola, biblioteken i Bunkeflostrand och Tygelsjö, stadsbyggnadskontoret, MKB, Räddningstjänsten Syd, Svenska kyrkan i Bunkeflostrand och Tygelsjö IK.

CTC-metoden ligger till grund för ett lokalt och behovsanpassat utvecklingsarbete. Det är ett tillsammansarbete med målet att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga. CTC-arbetet har kombinerat lokalt engagemang med forskning om förebyggande arbete. Arbetssättet bygger på att det finns faktorer i barnens olika livsmiljöer som kan orsaka att problem uppstår, till exempel ungdomskriminalitet och bruk av alkohol och narkotika. Det förebyggande arbetet går ut på att påverka dessa bakomliggande orsaker - om vi minimerar riskfaktorerna och maximerar skyddsfaktorerna så ökar vi möjligheten att barn kan få en positiv utveckling (Catalano & Hawkins 1996). Genom att mäta olika faktorer samt att flera aktörer sedan tillsammans arbetar för att förändra de faktorer som påverkar flest barn i området möjliggörs att aktörerna tillsammans kan skapa bättre uppväxtvillkor.

Så upplever barn och unga sin tillvaro i området

Malmö stad mäter genom en skolenkät de bakomliggande orsakerna till problem så som våld, kriminalitet, ofullständig skolgång, psykisk ohälsa, sexuellt risktagande samt bruk av tobak, alkohol och narkotika. På så sätt identifieras hur risk- och skyddsfaktorer fördelar sig i de olika lokalområdena. Att fråga barn och unga om hur de upplever sin tillvaro är en ovärderlig kunskapskälla i arbetet med att skapa goda uppväxtvillkor.

Resultatet av skolenkäten (enkäten gjordes 2003) analyserades i områdesteamet som fann att de problem som är mest utbredda bland barn och unga i området är kopplade till psykisk ohälsa och konsumtion av alkohol. För att komma tillrätta med dessa problem påbörjade områdesteamet ett långsiktigt arbete för att förändra de bakomliggande orsakerna. Särskilt fokus riktas mot de

riskfaktorer som är höga och de skyddsfaktorer som är låga och som prioriterats i området.

Prioriterade riskfaktorer (ska sänkas):

- Bristande föräldraskap. Det betyder att barnet upplever att det inte finns tydliga regler i familjen, att vårdnadshavaren inte frågar om barnet gjort läxan, bryr sig om ifall barnet skolkar, vet var och med vem barnet är eller vet om barnet kommer hem i tid. När barnet upplever att det inte finns tydliga regler i familjen när det gäller alkohol och droger och när vårdnadshavarna inte skulle märka om barnet drack alkohol eller bar pistol eller revolver utan deras tillstånd.
- Konflikter i familjen. När det i familjen ofta bråkas om samma saker om och om igen, när det ofta förekommer allvarliga bråk eller när familjemedlemmarna ofta skriker elaka saker till varandra.
- Positiv bekräftelse av problembeteende från kamrater. När barnet tror att det skulle uppfattas som coolt om hen rökte cigaretter, hasch eller marijuana, drack alkohol minst en gång i månaden eller bar med sig en pistol eller revolver.
- Tillåtande attityd till tobak, alkohol och narkotika (barnets egna attityder). När barnet inte tycker det är fel om någon i deras ålder dricker alkohol regelbundet (minst en gång i månaden) röker cigaretter, hasch eller marijuana eller använder andra droger.

Prioriterad skyddsfaktor (ska höjas):

- Kamrater som bekräftar prosocialt beteende. När barnet upplever att hen skulle uppfattas som cool av sina kompisar om hen arbetade hårt i skolan, försvarade någon som blev retad eller mobbad i skolan eller regelbundet deltog i något arbete på fritiden för att hjälpa andra.

Förebyggande och främjande insatser

Det finns ett stort engagemang för området bland lokala aktörer och det är mycket positivt som händer i de verksamheter som deltagarna i områdesteamet representerar. Områdesteamet har upprättat en handlingsplan med både förebyggande och främjande insatser för att förändra de risk- och skyddsfaktorer som kan påverka barn och ungas utveckling negativt. Till exempel arbetar två skolor (snart tre) med Höjaspelet, ett evidensbaserat skolprogram som på kort sikt skapar studiero i klassrummet och på lång sikt påverkar bakomliggande orsaker till bland annat psykisk ohälsa. Vidare arbetar

en skola med det evidensbaserade skolprogrammet EFFEKT som påverkar bakomliggande orsaker till tobaks- och alkoholbruk. Ytterligare förebyggande insatser i området (men som inte är inom ramen för CTC) är till exempel arbete inom ramen för SSPF, skola, socialtjänst och polis och fritid i samverkan samt insatsen Trygga barnet, en samverkansmodell på individnivå för tidigt samordnat stöd från förskola, skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Områdesteamet CTC har även uttryckt intresse för att framåt börja jobba med evidensbaserade föräldraprogram såsom *Främja Goda Val* eller *ABC, alla barn i centrum*. Det pågår även en mängd främjande aktiviteter och insatser i området för att påverka barn och ungdomars positiva utveckling. Detta arbete pågår både i den verksamhet som olika aktörer bedriver varje dag samt i form av gemensamma aktiviteter och insatser. Mer information finns att läsa i områdesteamets områdesprofil som upprättades våren 2024.

3. Metodreflektioner

Ansatsen

Dialogerna utgår ifrån en ansats där följande aspekter har varit vägledande:

CTC-arbetet som bakgrund och utgångspunkt. Det arbete som sker i området genom områdesteamet och den data som samlas in exempelvis via enkäter har bidragit till de aktuella dialogerna på olika sätt. Det handlar då om en förståelse för områdets karaktär, vilka risk- och skyddsfaktorer som präglar området samt vilka aktörer från området som kan och bör bjudas in. Bakgrundskunskapen om området som har samlats in tidigare genom områdesteamets arbetsprocess har även inneburit att de frågor som har ställts till deltagarna har kunnat utvecklas. Det material som tillkommer från dialogerna har i sin tur bidragit till att ny information har tillkommit om området.

En inlyssnande ansats. I planeringen av dialogträffarna har utgångspunkten varit att frågor som rör delaktighet och inkludering för de boende i byarna Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn skulle belysas inom ramen för dialogerna. Samtidigt har ansatsen varit explorativ och ledstjärnan har varit att dialogen skulle vara inlyssnande och utgå ifrån de boendes perspektiv. Tanken har varit att deltagande politiker och tjänstepersoner skulle lyssna och ställa frågor men inte styra samtalet alltför mycket. Syftet bakom en sådan ansats har varit att få ett ”bottom-up”-perspektiv på områdets utveckling. I dialogerna har det därför funnits en strävan efter att deltagarna skulle få, för att citera historikerna Kathryn Anderson och Dana C. Jack, ”the opportunity to tell her own story in her own terms (Anderson & Jack 1998; 157).” De menar att konsten att lyssna är avgörande för att generera ny kunskap och nya insikter ur ett intervjumaterial. Då dialoger kan sägas vara en sorts gruppintervjuer är bedömningen att en sådan ansats är fruktbar även här. Med tanke på den valda ansatsen har det funnits en strävan, när de olika dialogmötena har dokumenterats, att i den mån det har varit möjligt anteckna rena citat från deltagarna och inte bara skriva ner sammanfattande referat. Detta för att möjliggöra att deltagarna får komma till tals i rapporten med sina egna ord.

Materialets karaktär: några reflektioner

Det material som framkommit ur dialogerna har bearbetats och tematiserats och en övergripande analys har gjorts av materialets kvalitéer. Ur denna analys görs följande observationer och reflektioner:

Dialogerna speglar i stor utsträckning att de som bor i de aktuella byarna i mångt och mycket tillhör relativt resursstarka grupper i samhället. Det tar sig till exempel i uttryck genom att barn och unga har haft lätt för att uttrycka sig i dialogerna. Det tar sig även i uttryck att det finns en förväntan att bli hörda och få önskemål och synpunkter tillgodosedda.

Likaså synliggör dialogerna att boende och lokala aktörer från civilsamhället vet hur staden fungerar och vilka kanaler de kan använda för att vara delaktiga, eller till och med drivande, i utvecklingen av sin närmiljö. Byalaget och Klagshamns IFK delar med sig av ett skriftligt material där de beskriver hur de söker projektmedel i syfte att utveckla idrottsplatsen och angränsande yta från idrottsplats till ett Kulturhus/Mötesplats. En medlem från Byalaget i Klagshamn beskriver det såhär:

”Byn och byalaget har varit en aktiv part i dialogen kring framtagandet av Planprogrammet med fokus på att påverka den tänkta byggnationen så det blir en rimlig skala, inspirerande arkitektur i syfte att medskapa till en by som ger goda livsbetingelser att växa upp i.”

Barn och unga från tre olika skolor i de olika byarna har deltagit i dialogerna. Det innebär att **barn och unga har fått ett stort utrymme i dialogerna** och att ett stort antal barn och unga har hörts.

Materialet representerar i lägre utsträckning marginaliserade grupper i byarna även om det framkommer ur materialet att det finns olika kategorier av utsatta grupper i Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn. Därmed framkommer inte synpunkter om dessa grupper från dem själva om den situation de är i och hur de upplever den.

Det framkommer en rad förslag från medborgare som är kopplade till enskilda verksamheter. Vi redogör ej för dessa eftersom en sådan redogörelse inte ligger inom ramen för syftet med dialogen.

4. Röster från byarna

I denna del av rapporten presenteras en redogörelse för det som har framkommit inom ramen för de olika dialoger som har hållits med aktörer och boenden i Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn. Materialet presenteras utifrån en rad olika teman som framträder ur materialet.

Teman som är gemensamma för byarna

Välmående och trivsel

De aktörer och boende som har hörts inom ramen för dialogerna i de olika byarna ger på ett övergripande plan uttryck för att det är trivsamma miljöer och att de är nöjda med att bo där. Byarna upplevs i huvudsak vara trygga och lugna boendemiljöer där ”alla känner alla”. Närheten till naturen och utsikten är även sådant som uppskattas av de boende. Följande citat är representativa för hur aktörer och boende uttrycker sig om området:

”Det är sällan någon som klagar på områdets utseende”
(Annestad)

”Klagshamn handlar mycket om utsikten, vid Kalkan”
(Kalkbrottet)

”Det är ganska lugnt i området” (Tygelsjö)

Växtvärk

De byar som omfattas av föreliggande dialoger har alla växt fort de senaste decennierna i form av förtätningar och nya områden. Även om antalet invånare inte har växt lika mycket i samtliga byar är det ett faktum att befolkningen har ökat i Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn. Många av deltagarna i dialogerna ger uttryck för att byarna kännetecknas av ”växtvärk” och att vägar, annan infrastruktur och samhällsservice inte är helt dimensionerad efter en ökad befolkning. Denna synpunkt kan illustreras med följande citat:

”Det har gått lite för snabbt. Jag flyttade hit 1975. Då presenterades Bunkeflostrand som trädgårdsstaden, med mycket villor och så. Sen började kommunen prata om att vi behöver förtäta. Utvecklingen har inte hängt med kopplat till skolor, förskolor, vårdcentraler med mera.”

Flera av deltagarna ger uttryck för att den ökade mängden trafik ger osäkra skolvägar för barn och unga på väg till skolan samt att det i vissa fall kan vara svårt att ta sig till och från byn i rusningstrafik. En del av deltagarna ger också uttryck för att kollektivtrafiken kunde vara mer utbyggd. Inte minst menar de unga att det tar lång tid att ta sig in till centrala Malmö eller närliggande byar och att de är beroende av att bli skjutsade av föräldrar.

Det finns också deltagare som ger uttryck för åsikten att det är viktigt med bra mellan användning och att delar av områden som byggs om ser bra ut medan bebyggelsen sker. Det finns olika sätt att arbeta med mellan användning såsom att ha odlingslotter och pallkragar. En annan synpunkt som framkommit är att det är viktigt att informera invånarna om hur planerna för hur förtätningar och utbyggnader ser ut så att man kan se områdets utveckling framför sig. Detta gäller särskilt för barn och unga. En av deltagarna uttrycker synpunkten på följande sätt:

”Jag tänker att man ska sänka trösklarna så att de unga kan hänga med. Det har funkat bra med att ha pallkragar och odlingslotter på tomter där man ska bygga, att förklara ’det här ska hända med er stadsdel’. Det är svårt för vuxna att se det framför sig men ännu svårare för de yngre, det växer nog lite för fort...”

Barn och unga är trygga men stressade

Inom ramen för de dialoger som hållits i Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn har samtal förts med barn och unga på tre olika skolor. Barn och unga har därmed fått ett relativt stort utrymme i dialogerna. Inom ramen för dialogerna har även vuxna, som på olika sätt möter denna målgrupp, hörts.

Ett första tema som framkommer ur dialogerna med barn och unga är att de i huvudsak känner sig trygga i de miljöer som de vistas i. De trivs i närområdet och de upplever att det känns bra att bo i byar där ”alla känner varandra” eller där ”många känner många.” Elever nämner att det kan finnas mobbing men att det inte är vanligt förekommande och att skolmiljöerna i huvudsak är trygga. Eleverna uttrycker följande:

”Det är en by på landet, det finns inte så mycket att göra men det är lugnt.”

”Det är fint och roligt att bo i Klagshamn, man vet vad folk heter och så.”

”Både området och skolan är en trygg plats. Skolan är social.”

Samtidigt uttrycker en del av barnen och de unga att det också är mindre att göra när man bor ute i en by och inte inne i stan. Det upplevs även som ett problem att kollektivtrafiken till andra närliggande byar och in till stan inte fungerar så bra. Bussarna går sällan och tar lång tid, vilket gör att de unga blir beroende av att föräldrar skjutsar dem.

En del barn och unga uttrycker även att de rör sig i byarna och unga i Tygelsjö anger att de exempelvis tar promenader ute i byn. I Klagshamn anger unga att de går till affären och till ”Kalkan” och badar men att inte så många är ute på vintern. Umgänget med andra unga sker dock mest genom olika typer av organiserade aktiviteter samt hemma hos vänner och sker i varierande grad på offentliga mötesplatser såsom fritidsgårdar. En del unga i Klagshamn anger dock att de uppskattar mötesplatser såsom den lokala affären och ”Kalkan”.

Både barn och unga som har deltagit i dialogen och vuxna som på olika sätt möter de unga uttrycker att de unga har en aktiv livsstil och att de är ambitiösa. De flesta deltar i en eller flera aktiviteter såsom ridning eller fotboll. Att satsa på studier och en aktiv fritid är något som är viktigt för de unga. Samtidigt uttrycker många av de unga och en del av de vuxna som möter dem att många unga är stressade och att det kan vara svårt att hinna med skola, fritidsintressen och att vara med vänner. Problematiken uttrycks på följande sätt av vuxna som möter många unga samt av en av eleverna:

”Jag tycker att det är en fantastisk skola med fina elever. Många är studiemotiverade, de vill väl, de är ambitiösa och högpresterande. Men med det kommer också risker och konsekvenser. De pluggar hårt och har många aktiviteter. Det finns en framtidsoro; kommer jag in på min drömutbildning? Det är mycket stressade barn, de är stressade över framtiden, att duga och de har höga krav på sig själv. Skolan är en resultatnriktad verksamhet, den mäter prestationer och betyg. Man har höga krav på sig själv och det är inte ovanligt att man har en akademisk bakgrund, man har något man vill leva upp till.”

”Det vi pratar om mycket är den enorma stressen, barn som är stressade och ledsna. När vi har en barngrupp och har inlett med andakt har vi en runda där barnen kan prata av

sig. Det finns ett stort behov av det. De (barnen) känner att de skjutsas runt. 'Jag har ishockey men jag vill egentligen inte gå. Men min pappa vill att jag ska gå'. Det handlar mycket om vad föräldrarna tycker, särskilt när barnen är mindre. (...) Vi hade ett barn där föräldrarna sa 'Det här är bra för dig, det är jättekul!' Föräldrarna älskar teater men barnet gör inte det. Vissa blir hämtade innan sluttiden för teatergruppen för att de ska gå på nästa aktivitet. Ta till exempel en åttaåring som blir hämtad innan denna aktivitet är slut, körd till nästa aktivitet och sen ska barnet göra sina läxor. Föräldrarna vill väl, man vill ge sina barn allt, de ska lyckas och föräldrarna vill att de ska ha fått möjlighet att göra olika saker. Att de ska få möjligheten att bli något. Det är en stor press och fallet blir högt om man inte klarar det."

"Dagarna blir långa och vi slutar väldigt sent och så ska man hinna plugga och träna och hinna med och sova. Det blir ganska mycket att hinna med. Jag vet att det är många i min klass som tycker att det är stressigt."

Många av de unga problematiserar användandet av "skärmar" och sociala medier även om det finns skillnader i hur kritiska de är. De som är kritiska anger att barn och unga spenderar för mycket tid med den här typen av aktivitet samt att det finns negativa konsekvenser såsom nätmobbning och stillasittande. Sociala medier bidrar även till en stress att nå upp till vissa ideal, till exempel vilka kläder man ska ha. Samtidigt uttrycker de unga att det är svårt att inte använda sociala medier då man blir utanför. Andra unga menar att de är emot mobilförbud i skolan då det kan vara ensamt och tråkigt om kompisarna är hemma och är sjuka samt att det är viktigt att kunna nå föräldrar vid behov.

"Det finns fördelar och nackdelar. En nackdel är att många spenderar jättemycket tid på sociala medier. De är inte som barn, de är för mogna för sin ålder. När jag var liten klättrade jag i träd. Nu vill barn bara spendera tid med sin mobil. De flesta har sociala medier. De som inte har det blir utanför. Man har inget val, man blir utanför om man inte har sociala medier."

En annan problematik som rör barnen och de unga är så kallade ”hemmasittare.” Här anger vuxna som möter målgruppen att de inte är så många men att det är svårt att hitta lösningar som passar dem så att de kan komma tillbaka till skolan.

Även om de unga anger att deras skolmiljöer i huvudsak är trygga så finns det vuxna som arbetar i skolan som anser att det ändå finns frågor som man behöver arbeta med. Bara för att unga i låg utsträckning anger att det finns problem så betyder det inte att man inte behöver arbeta med frågor som exempelvis inkludering, psykisk ohälsa eller frågor som rör normer. Skolan är enligt en deltagare i dialogerna en bra arena för att arbeta med värdegrundsarbete. Synpunkten uttrycks på följande sätt:

"Skolan har ett bra utgångsläge att påverka elevernas värderingar. Det är viktigt att jobba med frågor som inte är så synliga. För att bryta segregationen behöver vi jobba även i de mer välbärgade områdena. Man kanske kan behöva komma ut från sin bubbla. Samtidigt tycker jag att Malmö stad är bra på att arbeta med värderingar jämfört med andra kommuner, vi har personal med olika bakgrund och erfarenheter. Vi har kommit en bra bit. Vi vill ha öppna klasser på skolan, vi vill att alla ska få vara olika men att man är välkommen oavsett. Att det inte blir en grej om man sticker ut. Det är viktigt att ha ett tillåtande klimat, att känna sig inkluderad."

Social sammanhållning

I dialogerna kommer frågor som rör social sammanhållning upp på olika sätt. Flera av deltagarna nämner att de olika byarna är relativt socialt homogena med en hög andel som är födda i Sverige och/eller som tillhör medelklassen. I relation till Malmös utsatta områden så är Tygelsjö, Bunkeflostrand och Klagshamn den andra polen i segregeringen.

Det fria skolvalet gör dock att elever från andra delar av Malmö kan gå i skolan i någon av byarna. En deltagare anger att de unga som kommer från utsatta områden och går i skolan i Tygelsjö ofta är högpresterande och har handlingskraftiga föräldrar. I Bunkeflostrand anger flera av eleverna att skolan är blandad och att det känns positivt:

”Det bästa är att det är så många med olika bakgrund och åsikter. Det finns alltid folk man kan klicka med.”

”Skolan är bra, här möts många olika kulturer och det är kul.”

I dialogerna framkommer att många invånare har ett aktivt, rikt socialt liv och att den sociala samvaron ofta är kopplad till föreningsdeltagande. Det finns ett aktivt föreningsliv i byarna. En vanligt förekommande synpunkt i dialogerna, och inte minst från barn och unga, är att det finns en god social sammanhållning och att många känner varandra. Följande citat kan ses som representativt:

”Många kan prata med alla, det är väldigt socialt, många föräldrar känner varandra.”

Samtidigt anger många av deltagarna att den sociala sammanhållningen minskar när befolkningen i byarna ökar snabbt. Det är därför viktigt att hitta sätt att stärka den lokala gemenskapen och sammanhållningen. Gemensamt för de olika byarna är även att deltagarna uttrycker ett behov av fler och större möteslokaler så att man ska kunna ordna fler aktiviteter. Detta kan exempelvis ske genom ett bättre utnyttjande av lokaler som redan finns såsom skolor eller fritidsgårdar. I dialogerna framkommer även vikten av att det sker möten över generationsgränser och att de äldre har mycket att bidra med i det lokala samhället. Exempelvis kan de arbeta som volontärer. Följande citat belyser ovanstående synpunkt:

”Om man går tillbaka till det gamla bondesamhället, där fanns det sammanhållning. Idag finns det ingen sådan sammanhållning. Pensionärer har mycket att bidra med. Det är pensionärer som har tid. Folk har inte tid att jobba med det. Jag brinner för samhällsfrågor. Viktigt att vi har dialog mellan barn och äldre.”

Långt mellan medborgarna, politikerna och den kommunala organisationen

Flera av dialogens deltagare uttrycker på olika sätt att det upplevs vara svårt att komma i kontakt med stadens politiker och tjänstepersoner samt att avstånden mellan politiker och medborgare upplevs vara större nu än förr. En av deltagarna anger att kontaktvägarna upplevs vara krångliga när man inte har kännedom om hur kommunen är organiserad. Samtidigt anger flera deltagare att de upplever det som viktigt att det finns möjligheter att påverka den lokala miljön och samhället. Följande citat kan ses som representativt:

”Det är svårt att få tag i både politiker och tjänstemän. Det är mycket information som går ut från politiker och tjänstemän, men det är svårt att som boende komma i kontakt med någon inåt. Ett exempel – i onsdags förmiddag försökte jag ringa till Malmö stads växel. Jag tänkte att jag måste ha kommit fel. Det skapades ett ärende med ett ärendenummer. Det är besvärligt att komma i kontakt med någon, det är tråkigt. När det var Bunkeflostrand kommun, förr i tiden, då visste man vilka kommunalråden var och vem som skötte vad. Nu är det telefonköer med många före i kön, folk blir trötta och ger upp. Det blir opersonligt.”

De flesta har det bra men det finns utsatta grupper även här

I dialogerna framkommer att många av invånarna i de aktuella byarna lever ett gott liv och att de allra flesta har det bra. Det finns dock utsatta grupper även här vilket framkommer ur samtalen. Inte minst har ekonomisk nedgång, inflation, dyra hyror och arbetslöshet bidragit till att nya grupper av medborgare har fått en utsatt ekonomisk situation. En del har svårt att få pengarna att räcka till trots att de arbetar. I dialogerna framkommer det även att personer som har det svårt att få ekonomin att gå ihop upplever att det är ett stigma att inte ha råd att ge sina barn kläder och fritidsaktiviteter och att be om hjälp. En av deltagarna uttrycker problematiken på följande sätt:

”Jag tänker att föräldrarna där (Annestad) vill att barnen ska ha det bra som alla andra, det är mycket trångboddhet men mycket handlar om pengarna. Många av föräldrarna mår dåligt av att man inte kan ge sina barn aktiviteter, mat, kläder. Det finns många frivilliga i Bunkeflostrand men det

är fortfarande hysch hysch kring detta. Det är svårt att ta steget att berätta att man har det svårt. (...). De flesta har inkomster från arbete men det räcker inte hela vägen...”

I dialogerna identifieras ett antal grupper som på olika sätt löper särskilt stor risk för utsatthet:

- Äldre personer som lever på stöd från myndigheter eller ekonomiskt bistånd och som inte klarar sig.
- Individer som hamnar ”mellan stolarna” i systemen till exempel genom att de inte har a-kassa eller som lever på socialbidrag.
- Personer som har psykisk ohälsa, drogmissbruk eller sociala problem.
- Individer med diagnoser/eller med behov av stöd från LSS men som inte har fått stöd av olika anledningar.
- Hemlösa.
- Barn som är ute sent på kvällarna utan tillsyn av vårdnadshavare.

I dialogerna framkommer att det kan vara svårt för barn och vuxna som på olika sätt befinner sig ”utanför normen.” I områden som är relativt homogena och där många har det bra är det lättare att sticka ut, exempelvis om familjen har sämre ekonomi. Samtidigt kan det upplevas svårt och stigmatiserande att be om hjälp. I dialogen framkommer att status till viss del är kopplat till kläder och andra yttre attribut och att ”rätt” stil är viktigt för att passa in:

”Man vill ha status och klä sig på ett visst sätt och stil för att passa in.”

Tygelsjö

I de dialoger som har genomförts framkommer en rad synpunkter som rör Tygelsjö by specifikt. Många av de som har hörts inom ramen för dialogerna framhåller, som tidigare nämnts, att Tygelsjö är ett tryggt och lugnt område. De unga menar även att det inte förekommer så mycket mobbing men det finns vuxna som ser att det är individualistiskt och inte alltid så stor gemenskap bland barn och unga. Synpunkten uttrycks väl i följande citat:

”Vår bild är att Tygelsjö är ett tryggt område, många ungdomar sportar och rider, vi har några enstaka ungdomar

som är utanför, vi har hört om mobbning i skolan. Det är inte en jättestor gemenskap bland ungdomarna alltid, det känns individualistiskt.”

I dialogerna framhålls även att det är viktigt att behålla bykänslan även när befolkningen ökar. Andra synpunkter som har inkommit är att den ökade trafiken i byn är ett problem, inte minst sedan skolvägar inte upplevs vara helt säkra:

”Jag uppfattar Tygelsjö fortfarande som en liten by. Även om vi inte växer lika mycket som Bunkeflostrand så växer vi mycket. Vi är fortfarande en homogen grupp, vi har inte så mycket lägenheter. Vi försöker jobba med bykänslan och behålla den, vi ser dock utmaningar med att byn växer. Hur kan barnen gå säkert till skolan när det finns bara ett trafikljus?”

För övrigt har följande synpunkter inkommit:

- Unga i byn uppger även att de saknar bättre kommunikationer in till stan och till närliggande byar samt att de är beroende av att föräldrar skjutsar dem om de ska ta sig till platser utanför byn.
- De unga vet inte när fritidsgården är öppen och det finns en risk att man tappar deltagare.
- Elever på Pilbäcksskolan anger även att det främst är yngre (mellanstadielever) som deltar i fritidsgårdens verksamhet.
- Tjejer i högstadiet anger att det inte finns så mycket att göra och att de skulle önska fler alternativ när det gäller fritidsaktiviteter.

Bunkeflostrand

När det gäller den delen av dialogerna som på olika sätt berör Bunkeflostrand framkommer bland annat att området växer snabbt och att det behövs mer servicefunktioner (service och handel) och sociala ytor där man kan göra saker tillsammans. Det finns också de som anser att det är mycket biltrafik och att många kör lite för fort vilket gör att trafiksituationen känns osäker. I dialogerna uttrycks att det finns ett behov av fler aktiviteter för unga samt fler fotbollsplaner. Ytterligare en synpunkt som framkommer är att unga i området

är rädda för att bli rånade eller utsatta för våldsbrott på grund av att de har fina kläder och saker.

En del av synpunkterna gäller Annestad specifikt. Ur dialogerna framkommer att boende i området i huvudsak trivs bra och att utemiljöerna är fina. Det finns stora möjligheter att vara aktiv utomhus - det finns fotbollsplaner, utepingis, skatepark och en boulebana. Ur dialogerna framkommer även att en del boende i Annestad anser att underhållet är eftersatt i vissa delar av området samt att det är problem med en del av husen.

Det framkommer ur dialogerna att det i Annestad finns en del familjer som kämpar med att få ekonomin att gå ihop och att det finns en del utsatta invånare här. Andra synpunkter som framkommer från vissa av deltagarna om Annestad är att det finns ökande problem med otrygghet, droghandel, drogmissbruk och hemlöshet. Flera av deltagarna anger att polisen ofta är i området samt att man ser barn och unga som är ute sent om kvällarna utan vårdnadshavare. I dialogen framkommer att aktiviteter planeras för att öka tryggheten i området såsom nattvandring och insatser för att engagera killar i 12-15 års åldern som ”hängar ute.”

Klagshamn

Liksom i de andra byarna är de boende nöjda med att bo och vistas i Klagshamn. De som bor och verkar i området anger även att det är många aktiva idrottsföreningar och andra föreningar där (exempelvis fotboll, innebandy, kickboxning). Inte minst anger de unga att det finns mycket att göra där trots att det är en by - till exempel finns det en badplats, affär och en idrottshall. Utsikten över ”Kalkan” (kalkbrottet) och möjligheterna att bada där nämns också av många som en av områdets främsta attraktioner. Följande citat kan ses som representativa för vad som framkommer ur dialogerna:

”Det finns mycket att göra. Till exempel finns en badplats, en idrottshall och en affär.”

”Klagshamn handlar mycket om utsikten, vid ”Kalkan” till exempel. Bra om man inte bygger för mycket.”

Samtidigt framkommer ur dialogerna att servicen och kollektivtrafiken är underdimensionerad. Frågor som rör biltrafik är även något som engagerar boende i området. Dels anges att mängden trafik till och från Klagshamn under rusningstrafik innebär problem, dels anges att många bilar kör snabbt utanför

Strandskolan vilket skapar en otrygg trafiksituation. Det finns även de som klagar över att det finns för lite soptunnor och att på vissa ställen slängs skräp på marken (främst i skogen). Olika frågor som rör förtätning och områdets utbyggnad engagerar de boende även om åsikterna kan skifta när det gäller dessa frågor. När det gäller frågor som att värna om jordbruksmark och att inte bygga på den i onödan samt att det är viktigt att värna om natur, biologisk mångfald och djur när området byggs ut finns ett konsensus.

Konkreta förslag

Nedan följer en redogörelse för olika typer av uttryckta behov och konkreta förslag som framkommit i dialogerna från boende och aktörer i Tygelsjö, Klagshamn och Bunkeflostrand.

I redogörelsen görs inte någon typ av värdering av förslagen eftersom en sådan utredning inte ligger inom ramen för uppdraget. Till exempel har inte arbetsgruppen som har arbetat med uppdraget tagit reda på om åtgärderna redan finns. Om det är så att åtgärder finns som Malmöborna inte känner till så finns det ett värde i att diskutera om informationen om dessa kan nå ut bättre. Inte heller presenteras vilka aktörer eller grupper av individer som har lagt förslaget. Detta för att vissa förslag har kommit från flera olika personer/aktörer samt för att det ger en samlad bild av dialogerna.

Förslag som är gemensamma för de olika byarna

Den fysiska strukturen

I dialogerna framkommer en rad olika identifierade behov och förslag som handlar om den fysiska strukturen och information till boende om områdets utveckling:

- Fler möteslokaler.
- Fortsätta att arbeta med god mellan användning i områden som byggs ut.
- Informera invånare och särskilt barn om hur byarna utvecklas.
- Bättre kommunikationer till andra närliggande byar och staden.

Civilsamhälle och organisering för att utveckla området

I dialogerna framkommer en rad olika identifierade behov och förslag som handlar om insatser för att engagera medborgare i civilsamhälle och demokratiska processer:

- Enklare kontaktvägar till politiker och den kommunala organisationen.
- Insatser för att engagera seniorer som volontärer i högre utsträckning.
- Stötta Malmöbor att organisera sig för att utveckla sitt närområde. Detta kan exempelvis ske genom att invånare utbildas i hur man sätter en fråga på kommunens agenda. Till exempel finns *Malmöinitiativ*, som fortfarande är dåligt känt bland Malmöborna. Det finns också *Modell för samverkansstöd* där föreningar kan söka bidrag för att utveckla ett geografiskt område tillsammans med staden.
- Samla information om olika sätt att bli delaktig på *en* hemsida.

Tygelsjö

I dialogerna framkommer en rad olika identifierade behov och förslag som specifikt handlar om Tygelsjö:

- Säkra skolvägar och fler trafikljus.
- Bättre information om när fritidsgården är öppen.
- Fler gräsplaner att spela fotboll på.
- Utveckla arbetet med elevråd.

Bunkeflostrand

I dialogerna framkommer förslag som specifikt handlar om Bunkeflostrand:

- Förbättra skötseln av utemiljön i delar av Annestad samt göra insatser för att öka tryggheten i området.
- Villaföreningen och andra föreningar i området ”kan kroka arm” för att föra en samlad dialog med staden om områdets utveckling.

Klagshamn

I dialogerna framkommer en rad olika identifierade behov och förslag som specifikt handlar om Klagshamn:

- Fler trafikljus och övergångsställen.
- En större mataffär, café, restaurang, ett apotek och fler mötesplatser – men utbyggnad och förtätningar måste ske med omsorg och inte genom att man bygger på åkermark.
- Mer aktiviteter för större barn.

Käll- och litteraturförteckning

Andersson & Kathryn & Dana C. Jack (1998): "Learning to listen", Interview techniques and analyses, The oral history reader, (eds) Perks, Robert & Thomson, Alistair, Routledge, London.

Catalano & Hawkins (1996). The Social Development Model: A theory of antisocial behavior. University of Washington

Holmberg, Sören & Rothstein, Bo (2022): Social tillit i höglitalandet Sverige, SOM institutets temaserie.

Låt fler forma framtiden! SOU2016:5, Betänkande av 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande, Stockholm: Elanders AB

Malmö stad: Tjänsteskrivelse. Forum för demokrati och mänskliga rättigheter – Rapport 6 – Dialogmöten 2020-2022. Resultat och framtida utmaningar. STK – 2023 – 324

Malmö stad (2024): [Höjaspelet - Good Behavior Game - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad (2024): [Effekt 4-6 föräldraprogram i skolan - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad (2024): [Förebyggarsektionen och SSPF - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad (2024): [Trygga barnet - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad (2024): [Främja goda val - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad (2024): [Alla barn i centrum \(ABC\) 3–12 år - Malmö stad \(malmo.se\)](#)

Malmö stad: Områdesprofil. Område 5. Uppdaterad våren 2024. Bunkeflostrand, Tygelsjö by, Tygelsjö vång, Klagshamn, Naffentorp, Skumparp och västra Klagstorp.

Malmö stad: Handlingsplan Område 5 uppdaterad 2022 Bunkeflostrand, Tygelsjö by, Tygelsjö vång, Klagshamn, Naffentorp, Skumparp och västra Klagstorp 2021-2031.

Socialstyrelsen (2024): [Alla Barn i Centrum \(ABC\) – exempel - Socialstyrelsen](#)